

MAGYAR
IRKUSZMŰVÉSZETI
MAGAZIN

A FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ KIADVÁNYA
2021. február, 6. évfolyam 1. szám
BROCHURE OF THE CAPITAL CIRCUS OF BUDAPEST
February 2021 – 6th year, 1st issue
300,- Ft / HUF

A FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ
BEMUTATJA

DINASZTIÁK

2021. FEBRUÁR 13. – ÁPRILIS 18.

CIRKUSZ50

Minden ember anyanyelve az a nyelv, melyet az anyatejjel együtt szív magába.

Általa erősödünk, az első kiejtett szavunkra még öregemberként is emlékszünk.

Az anyanyelvünk meghatároz minket, minden sejtünkben, minden gondolatunkban, érzésünkben, hitünkben és erkölcsünkben egyaránt.

A sokszínű-soknyelvű cirkuszi világban az anyanyelv a cirkusz művészete. A cirkuszi sátrak körül vagy a fűrészporral felszórt porond mellett nap mint nap lehet látni még csak totyogó kis gyerekeket,

ahogy már igyekeznek utánozni a nagyokat – szüleidet, testvéreiket, cirkuszi családjuk idősebb tagjait. Figyelnek, ellesnek, igyekeznek, a maguk gyerek ügyetlenségével és bumfordiságával próbálják utánozni a nagyok évek hosszú során át tökéletesített, kiforrott mozdulatait és trükkjeit. Egészen addig, amíg nem sikerül, először bizonytalanabban, majd egyre jobban és rutinosabban. A cirkuszi családba született gyerekek így sajátítják el igazi anyanyelvüket: a cirkuszművészet nyelvét.

A Fővárosi Nagycirkusz *Dinasztiák* című műsora többek között erről is szól. Annak fontosságáról és példairól, hogy a világhíres magyar artista-családok nemzedékei hogyan adják át egymásnak a stafétát, hogyan hagyományozzák át a cirkusz művészetét, a cirkuszművészet nyelvét a következő generációra.

RENDEZŐI KÖSZÖNTŐ

A *Dinasztiák* című műsor a komoly tradíciókkal bíró magyar cirkuszművészet előtt tiszteleg. Közel nyolcvan artistaművész, nyolc táncművész, valamint a Fővárosi Nagycirkusz állandó zenekara és technikai személyzete vesz részt a háromhetente megújuló műsorban.

A *Dinasztiák*ban szinte az összes cirkuszművészeti zsáner látható lesz, a levegő-, zsonglőr-, akrobata-, gyorsöltöző-, erőemelő-, görkorcsolya-, handstand- és illúziószámok mellett pedig az állat és ember közötti feltétlen bizalmat és szeretetet papagáj-, ló- és kutyaszámok mutatják be. A nevetésről tapasztalt bohócok gondoskodnak.

A Fővárosi Nagycirkusz vezetésének és nekünk is fontos volt, hogy ebben a nehéz pandémiás helyzetben minél több magyar artistát tudjunk segíteni. Nemcsak a cirkuszi dinasztiákból kerültek be a műsorba artistaművészek, hanem a sportból, a privát életből és a Baross Imre Artistaképző Intézet Szakgimnáziumból is. Viszont a műsor mindhárom szakaszában fellépnek a cirkuszi dinasztiák tagjai, akiknek több családtagja is szerepelt a Fővárosi Nagycirkusz újraindítását ünneplő, ötven évvel ezelőtti műsorban.

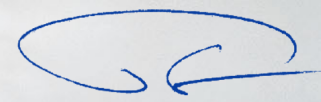
Szeretnénk bemutatni a magyar artistaművészek tehetségét, mert – mivel nagyon keresettek külföldön – ritkán látja őket a magyar közönség.

Tartsanak velünk egy izgalmas kalandban, melynek során a világhírű magyar artistaművészekkel megidézzük a magyar cirkuszművészet csodás tradícióit és szépségeit!

A műsor legszebb és legszimbolikusabb jelenete az a lovasakrobata szám, melyben három nagy cirkuszi dinasztia, az Ádám-, a Donnert- és a Richter-család három generációja egyszerre lép a manézsba. Összefogásuk a pandémia alatt jelkép: csak így lehet, együtt, egymással, egységbe forrva. És csak úgy, ha átadjuk az utánunk jövőeknek a tudásunkat és a szakmánk „titkait”.

Csoda, ahogy ebben a műsorszámban a nagypapa büszkén nézi az unokáját, egy fiú védve-óvva, de atyai és artistamesteri szigorral figyelő lánya gyakorlatát, a gyerekek pedig fegyelmezetten és alázattal követik szülei és nagyszülei instrukcióit. Ebben a pár percben minden benne van, ami a cirkuszművészet, és amit a cirkuszi családok és dinasztiák jelentenek ebben a művészeti ágban: harmónia, szorgalom, alázat, szigorú fegyelem és kölcsönös figyelem, vállat egymásnak vető összefogás és kéz a kézben csapatmunka.

Aki látja és mélységeiben megérti ezt a jelenetet, az nemcsak a cirkuszművészet szórakoztatásán és lenyűgözésén túlmutató esszenciáját érti meg, hanem magával tudja vinni ezt a tudást – civil életébe is.

FEKETE PÉTER
kultúráért felelős államtitkár

A FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ TÖRTÉNETE A KEZDETEKTŐL NAPJAINKIG

Az 1880-as években vetődött fel a gondolat, hogy mivel a Fővárosi Állat- és Növénykert bevételei kevésnek bizonyultak a fenntartáshoz, cirkuszi mutatványokkal is szórakoztassák a közönséget, ezért az időnkénti cirkuszi játékoknak épüljön egy állandó cirkusz. Wulff Ede elzászi vállalkozó 1889-ben szerződést kötött a Fővárosi Tanáccsal a cirkusz megépítésére, bár nem volt könnyű dolga, mivel a színházi konkurencia tiltakozása miatt elve elutasítási javaslattal került a kérvénye a tanács elé.

Wulff Ede már a brüsszeli világkiállításon is sikert aratott szétszedhető, hullámbádoglemez borítású, vasszerkezetes építményével. A tűzveszély elkerülése végett az épület alatt található öltözők is vasból készültek, az állatok ötven méter hosszú, vasszerkezetű istállója pedig az épülettől külön kapott helyet. Az épület 2290 fő befogadására és vízi cirkuszi előadásokra is alkalmas volt, 1889. június 27-én tartották az első előadást. Az épület modern kialakításáról árulkodott nemcsak a tűzbiztonságos anyagok használata, az elegáns díszítés, hanem a manézs alatt kialakított három méter mély medence, amelyben 1891-ben lenyűgöző vízi pantomim előadásokat mutattak be szökökúttal és tűzijátékkal. 1901-ben már súlyos volt a manézs, de a toalettek már 1892-ben vízóblítések voltak. Mivel a cirkusz az Állatkert területén állt, csak állatkerti belépővel lehetett megközelíteni.

Sajnos a kezdeti sikerek után csökkent az érdeklődés, ezért Wulff 1895-ben kénytelen volt eladni az épületet az Állatkertnek, amit továbbra is bérebe vett, de az épület új neve Városi Cirkusz lett. 1904-ben a cirkusz tulajdonjoga visszakerült a fővároshoz, akik pályázatot írtak ki, melynek győztese Matvej Ivanovics Beketow lett, így az épület is új nevet kapott: Beketow Cirkusz lett, amely 1904. április 30-án látványos műsorral kezdte meg a saját költségen felújított működését, amely 1908-ban újabb önköltségből történő felújítást követően, nyolcvan méterrel arrébb került. A nyitóelőadáson negyven fős balettkar, tizenöt idomított jegesmedve, zebrák, elefánt, kutyák, lovas zsokecsám, halálugrás és bohócok szórakoztatták a nagydéműt. A megnyitón az épületet ékszerdobozhoz hasonlították. A varázslatos cirkusz híre a bécsi császári udvarba is eljutott: Ferenc József kétszer is ellátogatott Beketowhoz.

A cirkusz az 1897 és 1899 közötti szezon leszámítva sikerrel működött. Az első igazi törést az első világháború kirobbanása okozta, amikor a száz lóból álló ménes jelentős részét elvette a katonaság, majd az intézményt 1919-ben államosította a proletárdiktatúra, de továbbra is Beketow irányítása alatt maradt. A gazdasági válság rányomta a bélyegét a látogatottságra, az igazgató minden tartalékát felemészttette az életben tartása, aki ezért csődbe ment. Utolsó próbálkozásként Bécsben tartott előadásokat, de azok a gazdasági helyzet miatt bukással végződtek, melynek folyamánként a rendületlenül igazgató Bécsből hazafelé tartó hajóján öngyilkosságot követett el.

A Fővárosi Nagycirkusz előző épülete. Forrás: Fortepan / Samodal József

A Fővárosi Nagycirkusz új épülete 1971-ben. Forrás: Fortepan / Urbán Tamás

Halála után fia vette át a cirkusz vezetését, de a család fizetésképtelenné válása miatt, 1934-ben visszaadták a bérleti jogot a fővárosnak, melyet 1936-ban Fényes György nyert el. Fényes, miután elérte, hogy a főváros felújítsa az épületet, bejárta Európát, új produkciók után kutatva. A Fényes féle Fővárosi Nagycirkusz utolsó szezonja 1944-ben volt, mert a Városliget nem rendelkezett óvóhelyekkel, így nem kapott engedélyt. Viszont egy év múlva a cirkusz már május 1-én tartott egy előadást a háború véget érésének megünneplésére *100 százalék cirkuszműsor* címmel.

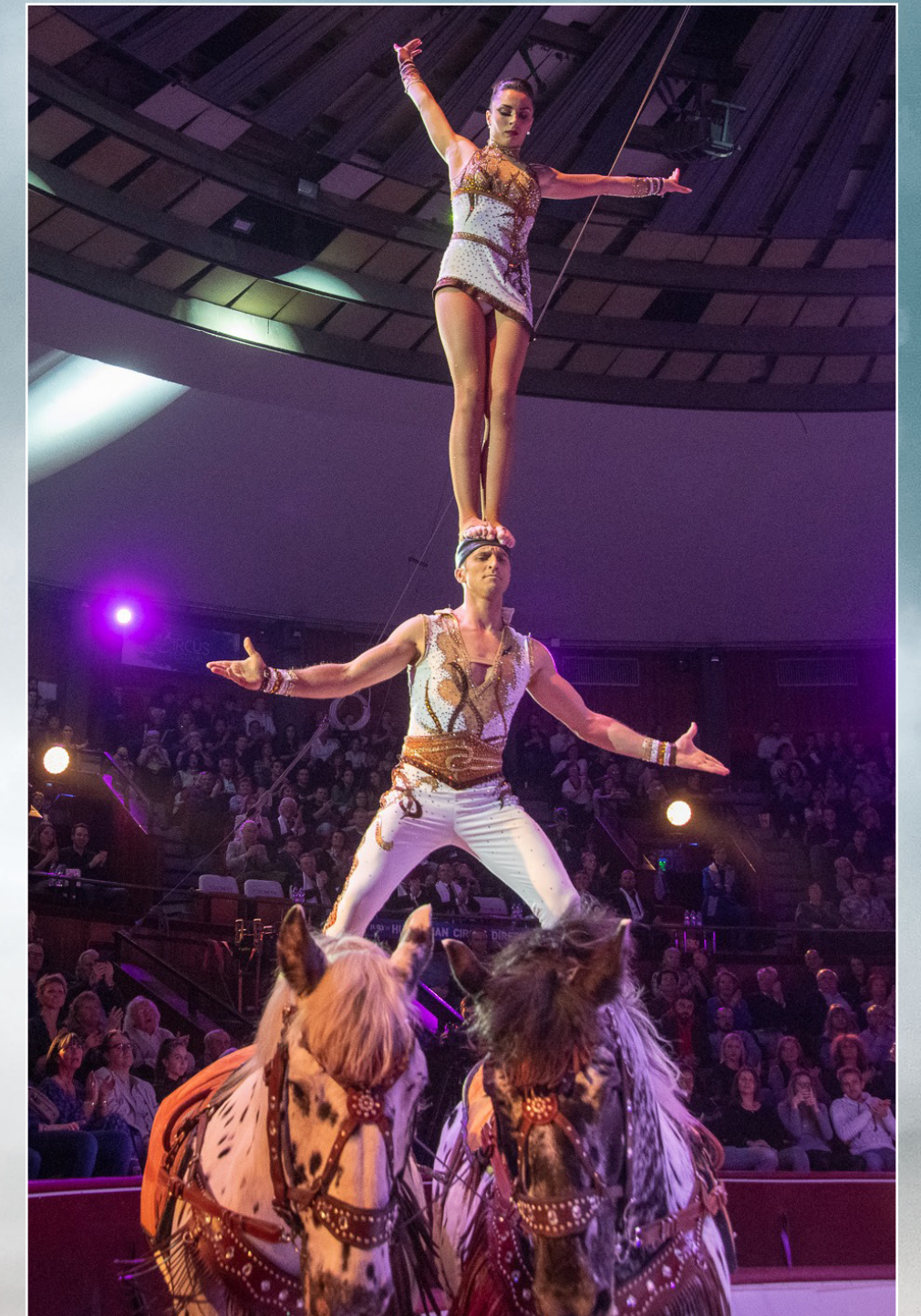
1944-ben a német csapatok főleg istállóknak használták az épületet, majd egy bombatámadás következtében beomlott a teteje, berendezési tárgyait pedig a nélkülszülő környékbeli lakosok hordták el tüzelőnek. Ennek ellenére 1945 júliusában a sebtében rendbehozott épület ismét megnyitotta kapuit, ahol 1946-ig leginkább varieté-jellegű műsorokat adtak, majd egy vezetéváltást követően ismét visszatértek az artista- és cirkuszi produkciók. A revü, varieté és kabaré műsorok a vasárnap délelőtti előadásokra szorultak vissza.

A cirkusz 1949-ben történő államosítását követően az új intézmény 1950. május elsején nyitott meg *Köszöntünk Budapest!* című látványos, leginkább a revü műfajára hajazó műsorával. Ebben az évben indult el az Állami Artistaképző Iskola Baross Imre vezetésével, majd 1954-ben az Országos Cirkusz Vállalatból Magyar Cirkusz és Varieté Vállalat (MACIVA) lett, melyhez a cirkusz épülete, a dolgozók és a fellépő artisták is hozzá tartoztak.

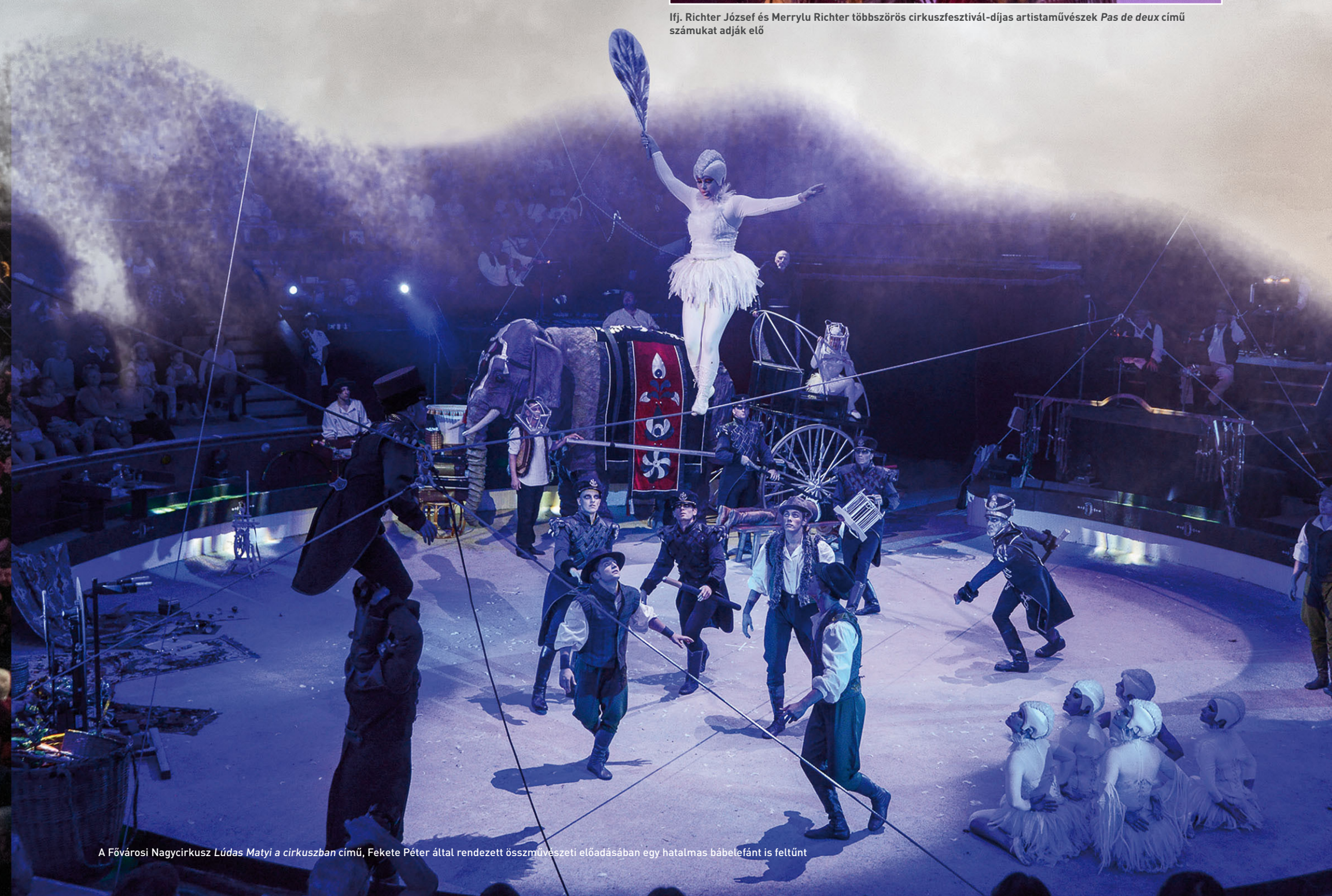
1966 márciusában lebontották az épületet, és az új cirkusz átadásáig egy méretes sátorcirkuszt használtak, egészen az új, ma is látható épület 1971. január 14.-i ünnepélyes megnyitásáig. A cirkusz élén az első és idáig egyetlen női igazgatója, a Picard dinasztia leszármazottja, Eötvös Gáborné állt.

1989-ben a rendszerváltáskor, az akkor egy éve az igazgatói székben ülő Kristóf István, a Monte-carlói Nemzetközi Cirkuszfesztivál Ezüst Bohóc-díjas artistája nehéz helyzetbe került, ugyanis sokan teljesen mást képzeltek el a Fővárosi Nagycirkusz helyére. Többek között neki köszönhető, hogy más állami vállalatokkal ellentétben a MACIVA talpon maradt és nem hordták szét a vagyonát. Kristóf István nevéhez fűződik az 1996-ban létrejött, két évente megrendezésre kerülő Budapesti Nemzetközi Cirkuszfesztivál, amely a Monte-carlói után a legrangosabb cirkuszfesztivállá nőtte ki magát. 2018-ban, Fekete Péter irányítása alatt hazánkban kezdődött el a XII. Budapesti Nemzetközi Cirkuszfesztivállal a modern cirkuszművészet 250. évfordulóját ünneplő, az egész világra kiterjedő jubileumi ünnepsorozat.

Közép-Európa egyetlen, egyszerre 1450 fő befogadására alkalmas kö-cirkusza a világ legképzettebb artistáit és a legnívósabb produkciókat mutatja be a hazai közönségnek, és viszi tovább a méltán világhírű magyar cirkuszművészet.

Ifj. Richter József és Merrylyu Richter többszörös cirkuszfesztivál-díjas artistaművészek *Pas de deux* című számukat adják elő

A két évente megrendezésre kerülő Budapest Nemzetközi Cirkuszfesztivált a világ legrangosabb cirkuszfesztiváljai között tartják számon

A Fővárosi Nagycirkusz *Lúdas Matyi* a cirkuszban című, Fekete Péter által rendezett összművészeti előadásában egy hatalmas bábelefánt is feltűnt

DINASZTIÁK

A cirkuszművészet azon művészeti ágak közé tartozik, amelyben kiemelten fontos a nemzedékről nemzedékre áthagyományozott tapasztalat és tudás. Ez a fajta szemlélet tudta életben tartani évszázadokon keresztül a cirkuszművészetet.

Erről szól ez a műsorunk, ezért a címválasztás is: *Dinasztiák*. Az apáról fiúra, az anyáról lányra áthagyományozott tudás minden családban különösen fontos: leginkább azok vagyunk, akiknek szüleink nevelnek minket, azok az elsők ismereteink, amelyeket tőlük tanulunk vagy lesünk el.

Ez a művészet abban különbözik a többitől, hogy itt nem „ciki” ugyanazt csinálni, mint az elődeid, a szüleid, a nagyszüleid. Itt akkor sincs kitaposott út, ha beleszülettél: hiszen a cirkuszművészetben nincs csalás és ámítás – még az illúziószámokban sincs, vagy a bűvésztükkökben, azok is hosszú évek alatt tökéletesre csiszolt mutatványok –, itt az számít, ami ott és akkor, a közönség előtt történik a porondon.

Ezt pedig csak akkor és úgy lehet elérni, ha az ember végigdolgozza egész életét, minden nap hajnalban kel, edz, gyakorol; se sérülések nem vetik vissza, se fáradságot nem ismer.

A cirkuszművészet egy különleges nyelv, a maga viszonyaival és nyelvtanával, hangsúlyjaival és intonációival. Aki pedig cirkuszművészként ebbe született bele, ezt a nyelvet meg tudja ugyan tagadni, ott tudja hagyni, de soha nem tudja kitörölni magából.

Erről szól csupa magyar fellépőt felvonultató *Dinasztiák* című műsorunk is: az átadásról, áthagyományozásról, a tanításról és tanulásról, a nemzedékek összekapcsolódásáról. Ennek szimbólumait és példáit mutatjuk be és adjuk át Önöknek!

**„A MŰLT TISZTELETE NÉLKÜL
JÖVŐT ÉPÍTENI NEM LEHET.”**

STÁBIJSTA

KONFERANZIÉ: MAKÁ GYULA | ÉNEKESNŐ: KÖNYÖT LILI

DRAMATURG: PÁL DÁNIEL LEVENTE

ZENEI VEZETŐ: SZAKÁL LÁSZLÓ

ZENEKAR: BÁLINT KÁROLY (zongora), DUKA TIBOR (basszusgitár), LAKNER GÁBOR (altszaxofon), MÁTYUS ATTILA (dob), VAJDA GERGELY (hegedű), OLÁH ANTAL (tenorszaxofon), PIPIS ZOLTÁN (trombita)

TÁNCKAR: STANA ALEXANDRA, SÍPOS VIKTÓRIA, BENDŐ CSILLA, SZŐKE ZSUZSANNA, KERESZTSZEGI RAMÓNA, SZABÓ RÉKA ZSÓFIA, KÖCSÉ GYÖRGY, SZABÓ GÁBOR, TÓTH KATICA

PORONDMESTER: VARGA LÁSZLÓ

PORONDOSOK: BABICZ MIHÁLY TAMÁS, CSÜRKE ÁDÁM, DÓCZY DÁNIEL, DUMITRU OSTOPCIUC, EDUARDO LAMBERTI, KOVÁCS ÁKOS, NAGY MÁTÉ, KOVÁCS ATTILA, SZABÓ LAJOS, SZABÓ LAJOS ATTILA, VÉGH SÁNDOR

KOREOGRÁFUS: VALC SZABOLCS ÉS HERNITZ ALBERT | JELMEZTERVEZŐ: POLYÁK ESZTER

HANGTECHNIKA: SZAKÁCS KRISZTIÁN | FÉNYTERVEZŐ: SZIMEISZTER BALÁZS | VIZUÁL: KARDOS ZSOLT, NAGY ATTILA, VIZY ÁRON

MŰSZAKAI VEZETŐ: PÁNCZÉL LAJOS

CIRKUSZSZAKMAI VEZETŐ: GRAESER JÓZSEF

RENDEZŐK: FÜZY ANITA ÉS KRANITZ KRISZTIÁN

ÁLLANDÓ FELLÉPŐK

DUO RICHTER – KUTYASZÁM

SILVER POWER – ERŐEMELŐ SZÁM

KÖNYÖT DAVID ÉS SCHNELLER ANCSA – BOHÓC SZÁM

POM POM – BOHÓC SZÁM

CERSOSIMO ADELE ÉS FRANCO DAMIAN OLIVERA – PAPAGÁJSZÁM

RICHTER KEVIN CSOPORT – DESZKASZÁM, LOVASAKROBATA-SZÁM

ÁDÁM CSALÁD – LOVASAKROBATA-SZÁM

DONNERT CSALÁD – LOVASAKROBATA-SZÁM

WEISS JUNIOR – FLIEGENDE CSOPORT, LENGŐTRAPÉZ SZÁM

„A” MŰSOR

RICHTER SZEBAZTIÁN ÉS EÖTVÖS KRISZTINA – „QUICK CHANGE” GYORSÖLTŐZŐ SZÁM

VARGA RIKO MANUEL ÉS VARGA VANESSZA – ZSONGLÓRSZÁM

ROLLING WHEELS – „RÖNRÁD”, DUPLAKARIKA-SZÁM

DUO LAMETH – TRAPÉZSZÁM

DONNERT RYAN ÉS SZÉCSÉNYI ANNA – GÖRKORCSOLYA SZÁM

TRIO BOKAFI – DESZKASZÁM

BIRITZ ÁKOS – GURTNISZÁM

DUO FOSSET, MARTON LENKE ÉS SZABÓ LILLA – KARUSSZEL SZÁM

„B” MŰSOR

DONNERT RICHÁRD ÉS VÁRADI ÉVA – „QUICK CHANGE” GYORSÖLTŐZŐ SZÁM

TAKÁCS EDDIE – HANDSTAND SZÁM

BODY TRAPEZE – TRAPÉZSZÁM

DITTMAR LAIDO – ZSONGLÓRSZÁM

VÁRADI ÉVA – LÁBZSONGLÓR SZÁM

TÓTH GABRIELLA – KÖTÉLSZÁM

IFJ. NAGY LAJOS ÉS VARGA ANGELIKA – TÁNYÉRSZÁM

VERES DUO – ZSONGLÓRSZÁM

FÖLDVÁRI BALÁZS – CYR-KERÉKSZÁM

„C” MŰSOR

FODOR FELÍCIA – GURTNISZÁM

NAGY LAJOS „NEREUS” – HANDSTAND SZÁM

EÖTVÖS DOBRITCH CHRISTOPHER – ILLÚZIÓ SZÁM

SZULITA ÉS DENNIS – KÖTÉLSZÁM

BAKK DIÁNA – RŰDSZÁM

DUO JUDERTO – GURTNISZÁM

ZSILÁK OLIVÉR – ZSONGLÓRSZÁM

GYÖRGY TIBOR – CYR-KERÉKSZÁM

RICHTER KEVIN CSOPORT DESZKASZÁM, LOVASAKROBATA-SZÁM

A világhírű Richter cirkuszi dinasztia húszéves tagját, a Porond Ifjú Csillaga-díjas Richter Kevint már egyévesen bevitte édesapja lóháton a manézsba. Első fellépésére ötévesen került sor: pónifogatot hajtott, melyből királykisasszonynak öltözött húga, Angelina integetett a közönségnek. Később, folytatva a családi hagyományt, csatlakozott a lovasakrobata csoporthoz. Édesanyja térsérülése után egyik napról a másikra átvette a "Magyar Lovas Posta" számot, amit 2018-ban a Fővárosi Nagycirkusz közönsége is megcsodálhatott. A húsz lóval bemutatott egyedülálló produkcióval Guinness-rekord született, majd egy évvel később a Richter Flórián Cirkuszban megdöntötte a saját rekordját. A lovas számok mellett csoportjával létrehozott egy ugródeszka számot is, amellyel ismét elkápráztatja a Fővárosi Nagycirkusz közönségét.

Richter Miska a világhírű Eötvös és Richter dinasztia tagjaként beleszületett a cirkusz csillogó világába. Szüleivel és bátyjával, Richter Jánossal bohóc-, egykerekes-, zsonglőr- és akrobata számokkal lépett fel.

Feleségével, a lengyel artista dinasztiból származó, régebben lábzsonglőr számmal fellépő Richter Alenával 42 éve élnek boldog házasságban, és társai egymásnak a porondon is. Bejárták Európa főbb cirkuszait, többek között a francia Cirque Medranónál 12 szezonon át láthatta őket a közönség. Gyermkeik, Richter Szebasztián és Richter Krisztián is az artistaművész hivatást választották. Miska és Alena nyolc bájos uszkar kutyusokkal a feltétlen bizalmon és szereteten alapuló játékosságot mutatják be a Fővárosi Nagycirkusz porondján.

DUO RICHTER KUTYASZÁM

DUO LAMETH TRAPÉZSZÁM

A duó női tagja, a 32 éves Németh Boglárka gyermekkorában, egy cirkuszi előadás után határozta el, hogy artistaművész lesz. 2009-ben légtornásként végzett a Baross Imre Artistaképző Intézetben, ahol több zsánert is megtanult, például ugródeszka-akrobatikát Ócsai Gábertől és Váradai Nándortól, szülő lengőtrapézt, illetve karusszel számot Molnár Lászlótól, és tissue-t Bánfai Ágnesztől.

Az évek során különböző zsánerekkel szerepelt a Fővárosi Nagycirkuszban.

A duó férfi tagja, a 39 éves Eduardo Lamberti argentin és brazil artistaművészek gyermekeként egy tradicionális cirkuszi dinasztia ötödik generációs tagja.

Már kilencévesen közönség elé lépett, először akrobatikus, zsonglőr-, bohóc-, – majd később halálkerék-, fligende- és gurniszámokkal. A dél-amerikai cirkuszok után 2009-től európai cirkuszokban folytatódott a karrierje, majd egy év múlva a Fővárosi Nagycirkuszban megismerte Boglárkát. Közös trapézszámukkal 2012-ben egy braziliai színházi fesztiválon debütáltak, amellyel aztán számos európai cirkusz közönségét varázsozták el. 2015-ben Bronz-díjat nyertek az olaszországi Golden Circus Fesztiválon, három évvel később pedig két franciaországi cirkuszfesztiválon is – Festival du Cirque du Loiret, Festival du Cirque en Sarthé – bemutatkoztak.

Hét év után lépnek fel ismét a Fővárosi Nagycirkusz porondján, minden tudásukat és szeretetüket beleadva, hogy ismét elkápráztathassák a magyar közönséget.

CERSOSIMO ADELE ÉS FRANCO DAMIAN OLIVERA PAPAGÁJSZÁM

Cersosimo Adele az állatszédítéssel és a lovas számokkal világhírűvé vált magyar Donnert cirkuszi dinasztia büszke tagja. Nagypapája, a 95 éves Donnert Leopold a ma napig velük él. Adele édesanyja, Donnert Erzsébet Leopold és Czirjak Julianna lánya, aki szintén artistaművész volt. Édesapja olasz származása révén Adele két kultúra gyermeke.

Bátyja, Philippe és öccse, Stefano folytatva a családi hagyományt, szintén állatszédítők, oroszlanfóka-partnerekkel járják a világot, Adele pedig már 16 éve lép fel Európa neves cirkuszaiban és varietéiben csodálatos arapapágáival.

Saját műsorszámával először 17 évesen lépett fel Stefanóval együtt a Fővárosi Nagycirkusz 1995-ös vízcirkuszi műsorában. Tíz évvel később ugyanezen a porondon ismerte meg egy argentin folklór táncsoporttal fellépő férjét, aki azóta a manézsban is a partnere.

„Azért kezdtem el papagájokkal foglalkozni, mert gyönyörű állatoknak tartom őket, valamint eszméletlenül okosak, nagyon szeretetre méltók. Egy arapapagáj akár 90 évig is élhet. Azért tanulnak könnyen, mert az értelmi szintjük egy ötéves gyermekével vetekszik. Ragaszkodó és hűséges állatok, akik kiváló kollégák. Nem a gazdájuknak tartom magam, hanem társuknak, mert ahhoz, hogy egy show-műsort hozzunk létre, egymás kedvében kell járjunk. Nagyon sok odaadás és türelem kell ahhoz, hogy kialakuljon ember és állat között egy mély, bizalmon alapuló kapcsolat, de minden erre áldozott perc megéri. Lima, Claude, Clifford, Maya, Pepito, Honey és Myrtle háromszorosan adják vissza az irántuk érzett szeretetemet.”

KÖNYÖT DAVID ÉS SCHNELLER ANCSA

BOHÓCSZÁM

Könyöt David nagypapa, Könyöt Sándor a Fővárosi Nagycirkusz eredeti épületének neves igazgatója volt, dédnagyapját, Könyöt Lipótot a magyar cirkusz atyjának hívták. A családnak származása miatt az 1930-as években külföldre kellett menekülnie. David Angliában született, családja angol cirkuszokban lépett fel, majd bejárta a világot, több családtagja is az amerikai Ringling Cirkusznál kötött ki.

David 27 évvel ezelőtt házasodott össze feleségével, a tehetséges zsonglőr Annával, a Schneller, Picard és Eötvös cirkuszi dinasztiák tagjával, akivel azóta közösen lépnek fel clown- és comedy-számaikkal. Bejárták Európa cirkuszait és színpadait, valamint Ázsiában is több alkalommal felléptek. Rendszeresen szerepelnek színházakban is, ugyanis ők nemcsak bohócok, hanem komikus színészek, karakterek is. Angliában négyszer nyerték meg a rangos Comedy Award-díjat, ami a legjobb komédiásoknak jár. Cirkuszművészeti munkásságukat a Budapesti Nemzetközi Cirkuszfesztiválon és a Varsói Nemzetközi Cirkuszfesztiválon is elismerte a szakmai zsűri.

A zene fontos helyet foglal el gazdag repertoárjukban, David sok hangszeren játszik, ráadásul két trombitát is meg tud egyszerre szólaltatni, amire manapság már kevesen képesek.

Lányuk, a 22 éves Könyöt Lili nemcsak artistaművész, hanem zeneiskolába is járt, ahol énekelni és zenélni tanult. *Dinasztiák* című műsorunkban ének tudásával kápráztatja el a nagydéműt.

POM POM BOHÓCSZÁM

Szabó László a Schlingloff artista család tagja. A familia a háború előtt a Hergott családdal együtt üzemeltette a Hergott Cirkuszt, amit elvettek tőlük az államosítás során. László édesanyjának mind a kilenc testvére az artistapályát választotta. László Budán nőtt fel a nagyszüleivel, mert a szülei Európa cirkuszainál turnézta. Nem szánták artistaművészeknek, ezért vendéglátóipari iskolát végzett, majd Németországban dolgozott. 28 éves volt, amikor kiment Angliába a nagynénjéhez, akinek saját cirkusza volt. Azonnal visszarántotta magához a cirkusz világa. Először a hangpultban dolgozott, majd poháregyensúlyozó komikusszámmal és tányérszámmal lépett fel, 1995-től ő lett a társulat bohóca. Nagybátyja édesapja, Spider Austin volt a példaképe, akit személyesen ismert, és sok időt töltöttek együtt. Bejárta Európát: a Passaui Közönségdíjas nevetett 22 év után tér vissza a Fővárosi Nagycirkusz porondjára. A nagy repertoárral rendelkező, pantomim elemeket is felvonultató művészt sokan interaktív bohócnak nevezik, ugyanis rengeteget kommunikál a közönséggel. Hitvallása szerint: *„Tisztelettel kell és nem szabad hülyét csinálni a közönségből”*.

FLYING WEISS JUNIOR FLIEGENDE CSOPORT, LENGŐTRAPÉZ SZÁM

A Weiss Junior fliegender csoport 2005-ben alakult. Csoportnévként nagypapájuk vezetéknevét választották, hálájuk jeléül a sok támogatásért, amit tőle és a szüleiktől kaptak. A hattagú csoport – akik közül öten testvérek – eleinte deszka- és hintaszám-kombinációval lépett fel. A legidősebb testvér, Blaha László 14 évesen került be az egykori Lukács deszkacsoportba. Főbb trükkjei a szaltó hármas kolonira és a tandem, amit két emberre is próbáltak. Elismert artistaművészekkel dolgozott együtt, majd a Sallai Mihály által tanított Jumping Boys keresztdeszka-szám obergannja volt. Blaha Attila és testvére, Dániel délutánonként Ócsai Gáborhoz járt akrobatikát tanulni. Lánytestvérük, Paraizo-Blaha Zsuzsanna az Állami Artistaképző Intézet síz osztályában végzett a Mol-to csoportban, tanárai Molnár László és Tóth László voltak. Legkisebb lánytestvérüket, Anettet a csoport megalakulásakor ragadta magával a cirkusz világa.

Közös álmuk volt egy fliegender szám létrehozása, amire egy olaszországi turnéjuk során nyílt lehetőségük. Ott ismerték meg Zsuzsanna későbbi férjét, Fabio Pereira Paraizót, akivel 2008-ban kezdték el a közös próbákat. Egy évvel később már ezzel a zsánerrel léptek fel, fliegender tanítójuk, Fabio pedig 2010-ben csatlakozott hozzájuk. A csoport bejárta Európát, és a Közel-Keleten is sikereket aratott. A családtagokból álló és a Baross Imre Artistaképző Intézet diákjával, Molnár Grétaival kiegészült egyetlen magyar fliegender csoport lélegzetelállító számában az egymás iránti bizalom és a generációkon átívelő, biztos tudás tükröződik.

DUO FOSSETT, MARTON LENKE ÉS SZABÓ LILLA KARUSSZEL SZÁM

Először a Fővárosi Nagycirkusz újrainításának 50. évfordulóját ünneplő gálaműsorra alakult meg a Duo Fossett – Krich Noémi és John Laci Fossett – valamint Marton Lenke és Szabó Lilla artistaművészekből egy bámulatos csapat, akiket Pósvai Zoltán készített fel.

A Duo Fossettet a magyar közönség először a *Tündértánc – Nóvarázs* című műsorban láthatta hengeperzs számukkal. Krich Noémi Magyarországon született és nőtt fel, majd a Baross Imre Artistaképző Intézet befejezése után Angliában kezdte el artista pályáját. Ott ismerkedett meg partnerével, akivel nemcsak a levegőben, de a való életben is egy párt alkotnak. John Laci Fossett apai ágról egy több generációs angol artista család sarja, gyerekkora óta tudja, hogy családja nyomdokaiba fog lépni.

Marton Lenke tizenkét évvel ezelőtt végzett Szabó Lillával a Baross Imre Artistaképző Intézetben karusszel számmal. Lenke 2012-ig ezzel a zsánerrel lépett fel, utána a Magyar Nemzeti Cirkusznál légtornász- és lovas zsolé számmal varázsolta el a nagydéműt. 2012-ben a Monte-carliói Nemzetközi Cirkuszfesztiválon Arany-díjat nyert a Richter csoporttal.

VARGA RIKO MANUEL ÉS VARGA VANESSZA

ZSONGLŐRSZÁM

Varga Riko Manuel és Varga Vanessa többgenerációs artista családba születtek, a Varga és az Ádám cirkuszi dinasztiák leszármazottai. A Magyar Vargas Nagycirkusz társulatának tagjai. Varga Riko Manuel hatéves kora óta több cirkusz porondján szerepel nagy sikerrel. Varga Vanessa kora óta több cirkusz porondján szerepel nagy sikerrel. Kisgyermekkorában vált szenvedélyévé a zsonglőr zsáner. Mesék helyett is a leghíresebb zsonglőrök produkcióit nézte, a trükköket pedig szülei segítségével és rengeteg gyakorlással sajátította el. Bár még csak tizenkét éves, 2018-ban a Budapest Nemzetközi Cirkuszfesztivál fiatal tehetségeket felvonultató Newcomer Show-jában Különdíjat nyert. A 2020-as budapesti seregszemlén ismét Különdíjjal ismerte el a zsűri, valamint ő nyerte a Newcomer Show Arany-díját is. A II. Oroszországi Nemzetközi Gyermekek és Ifjúsági Cirkuszfesztivál egyetlen magyar résztvevőjeként Bronz- és Különdíjat kapott a 26 tagú nemzetközi, szakmai zsűri döntése alapján.

DONNERT RYAN ÉS SZÉCSÉNYI ANNA

GÖRKORCSOLYA SZÁM

Donnert Ryan a Baross Imre Artistaképző Intézet Szakgimnázium végzős növendéke, ahol az akrobatika mellett a görkorcsolya a másik zsánereszsáma -, utóbbival kápráztatja el a Fővárosi Nagycirkusz közönségét partnerével, Szécsényi Annával, aki szintén az artistaképző növendéke. Lendületes, gyors számuk cseppet sem veszélytelen, ugyanis egy kicsi asztalon pörögnek egyhelyben, miközben különböző akrobatikus elemeket mutatnak be.

Ryan két évesen lépett fel először közönség előtt szülei – Donnert Károly és Donnert Ildikó – görkorcsolyaszámában. Az artistaképzős műsorokon kívül ez lesz az első önálló fellépése a Fővárosi Nagycirkuszban. Dédszülei, a 2 Donnert – Donnert János „Szandi” és Donnert Jánosné Czirják Katalin – szabadidomítással, míg nagyszülei – Kellner Mária és Donnert Károly – a 4 Dunai lovas zsonglőr csoporttagjaként léptek fel ötven évvel ezelőtt a Fővárosi Nagycirkusz új épületének ünnepi műsorában. A Donnert család több mint 125 éve foglalkozik cirkuszművészettel.

DONNERT CSALÁD

LOVASAKROBATA SZÁM

Donnert Richárd egy régi cirkuszi dinasztia nyolcadik generációs tagja: a Donnert-család elsősorban állatszelidítő és lovasakrobata produkcióival vált világhírűvé. Richárd először 13 évesen lépett fel a manézsban édesanyjával egy zsonglőr számban. Hét éven át kápráztatta el a cirkuszrajongókat ezzel a zsánerrel, majd lovasakrobata vált belőle, és öccseivel átvette édesapja, a Hortobágyi Károly-díjjal kitüntetett id. Donnert Antal lovasakrobata produkcióját. A számmal Richárd, Arnold, az ifj. Antal és Sandulescu Emilia bejárta Európa legnagyobb cirkuszait (Circus Krone, Circus Benneweis, a párizsi Cirque d'Hiver). Művészeti teljesítményüket a cirkuszművészeti szakma 2012-ben a Massyi Nemzetközi Cirkuszfesztiválon Ezüst-díjjal, 2013-ban a Monte-carlói Nemzetközi Cirkuszfesztiválon Bronz-díjjal, a Prágai Nemzetközi Cirkuszfesztiválon Ezüst-díjjal ismerte el. Díjnyertes produkcióikkal most a Fővárosi Nagycirkusz közönségét ejtik ámulatba.

ÁDÁM CSALÁD

LOVAS-ZSONGLŐR SZÁM

Az Ádám cirkuszi dinasztia összes tagja 200 évre visszamenőleg artistaművész volt. A család nyolcadik generációs tagja, a Porond Ifjú Csillaga-díjjal kitüntetett Ádám Krisztián, a Magyar Nemzetközi Utazó Nagycirkusz igazgatója halálkerék és magasdrót számával már tíz országban vendégszerepelt. Bátorságát dédnagyapjától, Martinitól örökölte, aki a mai napig az egyetlen ember, akit Magyarországon ágyúból lőttek ki.

Ádám Krisztián ezúttal egy családi lovas-zsonglőr produkcióval lép fel a Fővárosi Nagycirkuszban édesapjával és testvéreivel. Ádám Rudolf Junior már 12 évesen hat buzogánnyal zsonglőrozik testvéreivel az ügöző lovak hátán. Ádám Angelina a hulahopp produkciójából mutat be egy részletet lóháton. A család legifjabb tagja, a 11 éves Ádám Székely szintén részt vesz a lovas produkcióban.

BIRITZ ÁKOS GURTNISZÁM

Biritz Ákos a Baross Imre Artistaképző Intézetben végezte tanulmányait 2005 és 2013 között. Utolsó tanulmányi évében már a Fővárosi Nagycirkusz műsorában is fellépett, majd ezt követően a Recirquel társulat tagja lett. Gurtni szakon, Deltai Károly tanításainak köszönhetően sikeres szakvizsgát tett a Recirquel társulat *Cirkusz az éjszakában* című műsorában előadott gurtniszámával. Két éven át a Recirquel társulat állandó tagja volt, majd vendégművészként folytatta munkásságát a társulattal.

A Baross Imre Artistaképző Intézetben 2013 és 2014 között óraadó tanári pozíciót is betöltött gurtni szakon.

Első cirkuszfesztiválja a XI. Budapesti Nemzetközi Cirkuszfesztivál volt, amelyen a "L'Académie Fratellini's", "Fabio Montico, the president of International Circus Festival city of Latina" különdíját érdemelte ki. Tehetségét 2016-ban Porond Ifjú Csillaga-díjjal ismerték el. 2016-ban részt vett a "The Golden Trick of Kobzov" V. Nemzetközi Cirkuszfesztiválon, ahol Bronz-díjas lett. Szintén 2016-ban a 18. Latinai Cirkuszfesztiválon vett részt. 2017-ben a X. Albacetei Nemzetközi Cirkuszfesztiválon képviselte hazáját. 2017-ben mutatták be a *Mi ez a cirkusz* című, artistákról készített dokumentumfilmet, amelynek egyik szereplője lett, valamint részt vett a FINA világbajnokság záróünnepségén. Ebben az évben, szeretett szülővárosától, Jászfényszarutól szakmai teljesítményét elismerő oklevelet kapott. Az utóbbi években óceánjáró hajón lépett fel gurtniszámával.

TRIO BOKAFI DESZKASZÁM

A Porond Ifjú Csillaga-díjas Boros Gábor 1993-ban végzett a Baross Imre Artistaképző Intézetben a Hunor Jr. csoport tagjaként. Levegő (sitz) és ugródeszka számukkal a Párizsi Nemzetközi Cirkuszfesztiválon Ezüst-díjat és Közönségsdíjat kaptak.

1995-ben saját ugródeszka csoportot alapított Savaria néven, majd 1999-ben létrehozta az azóta folyamatosan aktív és sikeres Trio BOKAFI ugródeszka csoportot. A csoport több évre előre lekötött szerződésekkel rendelkezik. Boros Gábor új partnerekkel lép fel – Mohácsi Leonával (18) és Tóth Jánossal (32) – akik a harmadik generáció a trió pályafutásában.

A szám specialitása a hármas szaltó, amelyet különböző akrobatikus és látványelemekkel kötnék össze. A csoport 2009-ben a Holland Nemzeti Cirkuszban Ezüst-díjat, majd pár év múlva első helyezést ért el. 2010-ben elnyerték Franciaországban az 5. Festival Mondial Du Music-Hall 2. helyezését.

Boros Gábor büszke rá, hogy ők voltak az elsők, akik ugródeszkaszámmal léptek fel a Palazzo Varietében. Ezen kívül felléptek a Circus Roncallinál, a Circus Krone-nél, a Circus Barumnál, a Circus Benneweisenél, a Circus Nocknál, az Arlette Grüssnél, a Circus Dreamsnel, a Blackpool Tower Circusnál, valamint a leghíresebb varietékben, gálákban és televíziós műsorokban.

SILVER POWER ERŐEMELŐ SZÁM

A Dinasztiák című műsor rendezői artistaként is a porondra lépnek. Füzy Anita és Kranitz Krisztián mindketten szertornászként kezdték pályájukat, majd a Baross Imre Artistaképző Intézetben tanultak tovább. Anita hét évig volt a Donnert zsonglőr-lovasakrobata csoport tagja, majd levegőkarika-, kötél- és tissue számokkal lépett fel. Krisztián az artistaképzőből a Silver Troupe csoport oroszruddobó-számával került ki. 2006-ban egymásba szerettek, és közös erőemelő produkciót hoztak létre Silver Power néven. 2009-ben a saint-paul-lès-dax-i Cirkuszi Művészek Nemzetközi Fesztiválján első helyezést értek el. 2010-ben ismét Franciaországban, a Cap Dumont-i Fesztiválon harmadik helyezettek lettek. 2016-ban a Budapesti Nemzetközi Cirkuszfesztiválon a bronzérem mellett két különdíjjal jutalmazták őket. 2019-ben a Minszki Nemzetközi Cirkuszfesztiválon szintén különdíjat kaptak, Magyarországon pedig Hortobágyi Károly-díjjal ismerték el munkásságukat.

Magas színvonalú erőemelő produkciójuknak külön mondanivalót ad a nemek közötti különbség: a nyers erő és a mozdulatok finomságának keveredése formálja egyedivé előadás módjukat. Szobrokat testesítenek meg, amik életre kelnek, miközben megjelenítik a férfi és nő közötti kapcsolatot.

RICHTER SZEBASZTIÁN ÉS EÖTVÖS KRISZTINA

"QUICK CHANGE" GYORSÖLTŐZŐ SZÁM

Richter Szebasztián, a világhírű Richter cirkuszi dinasztia hetedik generációs leszármazottja párjával, a szintén világhírű Eötvös dinasztia sarjával, Eötvös Krisztinával együtt eddig több mint ötven országban adták elő izgalmas gyorsöltöző számukat.

Richter Szebasztián zsonglőrként kezdte pályafutását, később Richter Flóriánnal közösen lovasakrobata számban lépett fel. Eötvös Krisztina 19 éves korától kezdve trapézban kápráztatta el a nagydéműt, közösen tizennyolc éve járják a világ neves színpadait és manézsait. Gyorsöltöző számukkal több nemzetközi cirkuszfesztiválon is sikert arattak.

ROLLING WHEELS

„RÖHNRÁD”, DUPLAKARIKA-SZÁM

Németh Zsófia és Nagy Ferenc a Baross Imre Artistaképző Intézetben találkozott, ahol 2009-ben végeztek röhnrad szakon. Ezután vette kezdetét varázslatos utazásuk, Európa, majd később a világ különböző színpadain, cirkuszaiban léptek fel. Részt vettek a 2012-es Budapesti Nemzetközi Cirkuszfesztiválon, az ukrain Golden Trick of Kobzovon, és megmérettettek a Spanyolországban megrendezett 7th International Circusfestival of Albaceten. Utóbbiról egy Ezüst-díjjal tértek haza. A duó a Németországban népszerű zsáner a cirkusz világán keresztül megismerve, a sportág hagyományaitól elrugaszkodva sajátította el, így megszokottól eltérő funkciókkal és dinamikával ruházták fel ezt a különleges rekvizitét.

A KULISSZÁK MÖGÖTT – ISTÁLLÓMESTER

A Fővárosi Nagycirkusz kulisszái mögött olyan emberek dolgoznak, akik elhivatottsága, szakértelme és szakmai alázata nélkül nem jöhetne létre a cirkuszi csoda. Közéjük tartozik az istállómester szép hivatása is, erről Szabó Lajos mesélt nekünk.

Szabó Lajos 1988-ban, idős artistaművészekkel ápoló barátságára révén került kapcsolatba a cirkusz világával. Először egy éven át porondmunkásként dolgozott a Fővárosi Nagycirkuszban. Donnert Károly világhírű állatszelídítő felismerte, hogy Lajos milyen jól kijön az állatokkal, így segítségével csatlakozott a Magyar Cirkusz és Varieté Vállalat utazó cirkuszaihoz műszaki és állatápoló munkakörben. 1992 környékén, miután leszerelt a katonaságtól, újra csatlakozott a Fővárosi Nagycirkusz társulatához, és az akkori igazgató, Kristóf István biztatására jelentkezett egy, a Művésztelepen tartott artista castingra. Graeser József „Dodi” – aki jelenleg a Fővárosi Nagycirkusz szakmai vezetője, akkor még aktív artista – kiválasztotta hinta számukhoz tartó embernek, vagyis untermann-nak. Fél év alatt betanulta a számot, és 7-8 évig volt tagja a csoportnak. Később létrehozott barátjával, Balanyi Bélával egy deszkaszámot, majd két másik hintaszámban is dolgozott fogóként. Fellépései mellett a cirkusznál mindig vállalt plusz munkákat, leginkább állatápolóként.

Mialatt bejárta a világot, nemcsak megtanult angolul, oroszul és németül, hanem a legkülönbözőbb állatokkal való bánásmódot is: lovakkal, zebrákkal, tevékkel, elefántokkal, lámákkal, csimpánzokkal, orángutánokkal, krokodilokkal, aligátorokkal, óriáskigyókkal, oroszlánokkal, leopárdokkal, jaguárokkal, tigrisekkel és medvékkel foglalkozott.

Az állatápoló legfontosabb feladata, hogy ellássa az állatokat; naponta többször megeteti, megitatja és tisztán tartja, valamint felkészíti őket az előadásra. Lovak esetében felszerszámozza és sétával bemelegíti őket.

Lajos nevelt már csikót, zebrát és tevecsikót, utóbbit ő segítette a világra, ugyanis elakadt a szülőcsatornában, és manuálisan kellett helyre igazítani. Franciaországban két tigriskölyköt nevelt, akiket születésük után nem fogadott el az anyjuk. A lakókocsijában laktak és eleinte cumisüvegből táplálta őket, valamint gondoskodott a székelési ingerük beindításáról is, ugyanis a tigrisek popsiját ingerelni kell, amit az anyjuk a nyelvével szokott végezni, Lajos ezt vizes vattás törülgetéssel oldotta meg.

Egyik nap aztán arra ébredt, hogy az egyikük finoman „bolhásztá” a nyakát. Akkor döntött úgy, hogy kiköltözteti a 40–50 kilós állatokat a lakókocsijából, nehogy a tömegük és a játékoságuk miatt kárt tegyenek benne. Nem meglepő, hogy erős kötődés alakult ki közte és a tigrisek között, akiket évekként később Németországban látott viszont. Az állatok is felismerték őt. Amikor meglátták, egy jellegzetes üdvözlő hang formájában „köszöntek” neki.

Kérdésünkre, hogy kiből válhat állatápoló, Lajos leszögezi, hogy csak abból, aki szereti csinálni. Ehhez a hivatáshoz szeretet, türelem, alázat és kitartás kell.

Elmondása szerint az állatokhoz végtelen türelme van, az emberekhez már kevésbé. Pályafutása során sokat tanult az állatoktól, például mindig meglepi, hogy nagy erővel rendelkező vadállatok mennyire kedvesek tudnak lenni. Lajos a jutalmazásban és a szeretettel teljében bánásmódban hisz, az agresszív alkalmazása nála is teljesen kizárt. „Nálam az állatok iránti vonzalom születési rendellenesség” – állapítja meg.

A Fővárosi Nagycirkusz istálló mestere az elhunyt Donnert Károlyt tekinti a példaképének: csak azért volt nála pálcá, hogy arra szúrja fel a jutalomfalatot, és azzal mutatta a levegőben, hogy mit kell csinálniuk a tigriseknek.

Bár nagyon szeret a Fővárosi Nagycirkuszban dolgozni, nagy álma, hogy egy cirkuszi menhelyet, egy nyugdíjas állatotthont hozzon létre a cirkuszi állatok részére, ugyanis sok országban megszüntették az állatszámokat, viszont az állatokról nem gondoskodnak. Lajos szerint ez műállatvédelem, mert a hatóságok szívesen nem tudnak annyi állatot elhelyezni. A vadsparkok befogadóképessége véges, az állatkeretek számára pedig meg van szabva, hogy csak fajtisza állatokat tarthatnak. A cirkusznál a nagymacsák esetében ez ritka, ugyanis például az afrikai oroszlánok keveredtek az ázsiai oroszlánokkal, a bengáli tigrisek a szumátraiakkal, így ezeket az állatokat nem fogadhatják be az állatkeretek.

HETVENÉVES A MAGYAR ARTISZTIKA FELLEGVÁRA, A BAROSS IMRE ARTISTAKÉPZŐ INTÉZET

A Baross Imre Artistaképző Intézet Szakgimnázium jogelődjét 1950 decemberében alapította Baross Imre artistaművész, Állami Artistaképző Iskola néven. Az első évfolyam 1951 januárjában indult tizenöt növendékkel a budapesti Arany János utca 34. szám alatt, egy bérház első emeletén lévő tánciskola termeiben, 1959-ben viszont már több mint száz diák felvételizett az intézménybe. Az Apáczai Csere János-díjjal kitüntetett Baross Imre pályáját tornászként kezdte. Az 1940-es évektől artistaként lépett fel az Arizona Revüszínházban bronzszámával, majd a Fővárosi Nagycirkuszhoz szerződött. Baross-revü műsorával vált ismertté, amely főként ugró-akrobata, magasnyújtó és korlát-ugrószámokból állt. Egészen 1986-ban bekövetkezett haláláig töltötte be az intézmény igazgatói posztját, majd 2007-ben róla nevezték el az iskolát. Tehetsége, elhivatottsága, a szakma iránti alázata, emberi nagysága a magyar artistika egyik legjelesebb alakjává tette.

Az egykori Állami Artistaképző Intézet diákjai hétfőtől szombatig, reggel nyolctól délután egyig gyakoroltak, két órától este hatig az Állami Balett Intézetben folytatták iskolai tanulmányaikat, az esti órák pedig leckeírással teltek. Ahogy a balett-művészeknek, úgy a fiatal artistáknak is érettségi után szakdolgozatot kellett írniuk, amelynek sikeres megvédése után, egyéves művészképzést követően kapták kézhez az oklevelüket. A szigorú felvételi követelmények, a kitűnő és hozzáértő tanári gárda, valamint a szigorú napirend olyan tehetséges artistaművészeket nevelt ki, akik elképesztő produkcióikkal világhírűvé tették a magyar artistaművészetet, és országunk kulturális nagyköveteivé váltak.

Az iskola mai, VII. kerületi Városligeti fasoron található épülete 1973-ban készült el. Az iskola 1980 óta intézetként emelt szintű művészképzést is folytathat, fenntartója a Nemzeti Cirkuszművészeti Központ Nonprofit Kft.

A tanárok évtizedekig a hagyományos cirkusz elvárásainak megfelelően oktattak, a tanulók legjobb készségét helyezték középpontba, egy vagy két kiválasztott cirkuszi számra fókuszálva. Ma már az újcirkuszi hullámnak köszönhetően az oktatás fontos pillérévé vált az elvárás, hogy más művészeti ágakkal együttműködve színházakban is megállják a helyüket, képesek legyenek karaktereket megformálni és akár megszólalni is a színpadon. Ennek érdekében az iskola rendszeresen dolgozik együtt neves magyar és külföldi művészekkel, akik intenzív workshop után egy egész estés előadásban mutatják be a diákokkal végzett közös munka eredményét.

A jelenlegi szakgimnáziumi, komplex művészeti képzés 2013-tól indult el. A tanulók ötödiktől nyolcadik osztályos korukig előkészítő, alapoató képzésben részesülnek, majd a kilencedik osztályban a cirkuszművészet minden jellemző területével megismerkednek, közben balettet, pantomimet, színészmesterséget, tánctól és színpadi mozgást tanulnak. Év végére körvonalazódik, hogy ki miben erős, ekkor kezdődik meg az adott zsánere való szakosodás is, majd a tizedik osztály elejére kialakul, mely területeken érdemes intenzívebben fejleszteniük magukat, miközben a már megtanultakat is gyakorolják. A tizenharmadik osztály végére mindenkinek kész produkciója van, amellyel középfokú szakmai vizsgát kell tennie (artista II), ezután beiratkozhat az egy évig tartó, emelt szintű artistaművész-képzésre (artista I).

Képzés az Állami Artistaképző Intézetben 1955-ben. Forrás: Fortepan / Kotnyek Antal

Baross Imre az 1940-es években artistacsoporthal. (Magányütemény)

Uray Péter rendezésében és koreográfiájával jött létre a Rómeó és Júlia című cirkuszi-mozgásszínházi darab.

AZ 1971. JANUÁR 14-I GÁLAMŰSOR FELLEPŐI

Minden előadás egyszeri és megismételhetetlen. A Fővárosi Nagycirkusz 1971. január 14-i megnyitó gálaműsorának fellepőiről többféle forrásból tájékozódhatnak az utódok: az emlékezet mellett plakátok, műsorfüzetek, fotók, filmfelvételek, gazdasági iratok, szerződések, sajtóhírek stb. is rendelkezésre állnak. Köszönjük elődeinknek az 1971-es épületavató gálaműsor kimagasló cirkusz-

művészeti teljesítményét és máig ható felejthetetlen élményét! Elismerésünket fejezzük ki az 50 évvel ezelőtti gálaműsor artistaművész fellepőinek és szakmai közreműködőinek. Örökségükre tisztelettel vigyázunk, az általuk létrehozott értékeket széles körben megismertetjük.

ARTISTAMŰVÉSZEK

SIMON TIBOR – TRAPÉZ SZÁM

2 DONNERT: Donnert János és Donnert Jánosné Czirják Katalin – LOVAS SZÁM

2 METROFF: Horváth István és Horváth Istvánné – TÁNYÉRFORGATÓ ZSONGLÓR SZÁM

3 ÓCSAY: Id. Ócsai Gábor, Ifj. Ócsai Gábor, Ócsai Erzsébet – AKROBATA SZÁM

3 EÖTVÖS: Id. Eötvös Gábor, Ifj. Eötvös Gábor, Eötvös Tibor – ZENEBOHÓC SZÁM

KOMLÓS SÁNDOR – OROSLÁN SZÁM

4 DUNAI: Kellner Loránt, Donnert Mária, Donnert Károly, Kellner Mária – LOVASZSONGLÓR SZÁM

3 HUNFI: Hunfi Annamária, Hunfi Andrea, Szokolai László – LÉGTORNÁSZ SZÁM

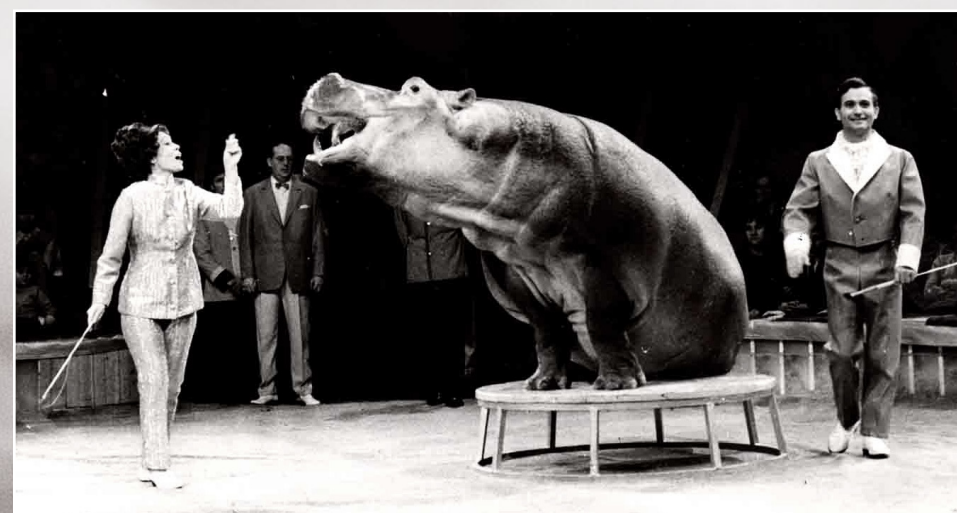
2 EÖTVÖS: Id. Eötvös György, Id. Eötvös Györgyné Richter Ibolya, Ifj. Eötvös György – VÍZILÓ SZÁM

RODOLFO: Gács Rezső – BŰVÉSZ SZÁM

RICHTER CSOPORT: Id. Richter József, Id. Richter Józsefné Stella, Tabak Béláné Richter Elizabeth, Richter József – AKROBATIKUS ELEFÁNT SZÁM

SYRIUS 4: Faludi Ilona, Szénási Ottilia, Tolnai Lászlóné, Pécsfalvi Árpádné, Tolnai László – KARUSSZEL SZÁM

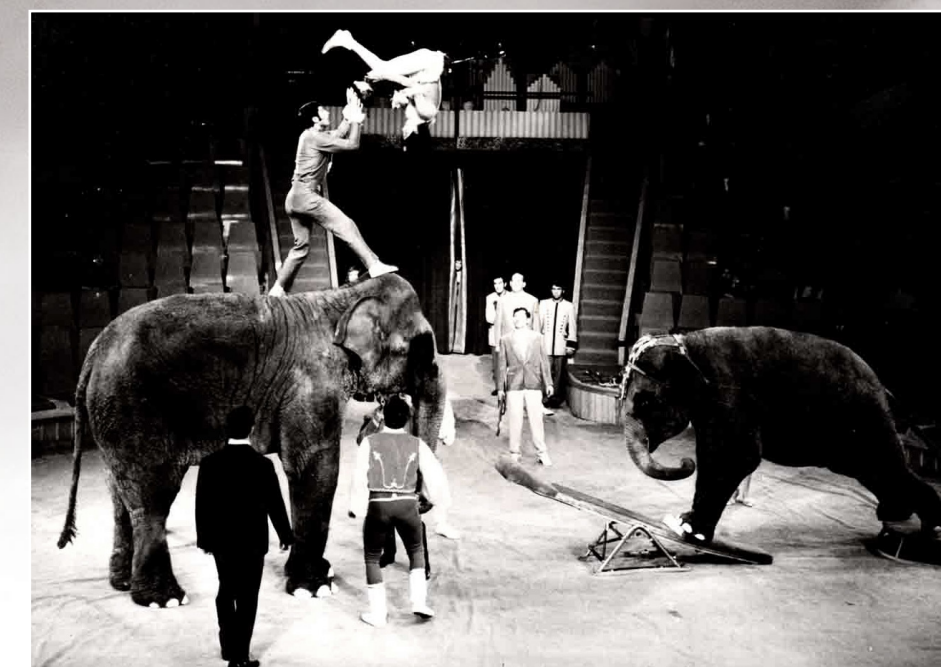
10 VÁRADI: Weisz Nándor, Weisz Nándorné Susek Irena, Weisz György, Weisz Györgyné Richter Erzsébet, Weisz Erzsike, Weisz József, Weisz Józsefné Luisa Bisbini, Császár Péter, Berkec János – UGRÓDESZKA SZÁM

A 2 Eötvös: Id. Eötvös György, Id. Eötvös Györgyné Richter Ibolya és Ifj. Eötvös György, vízilószám
Fotó: Gervai Imre hagyaték, Magyar Cirkuszművészeti Múzeum

Rodolfo: Gács Rezső, bűvészsám [Fotó: Fortepan / Szalay Zoltán, 1964.]

Richter-csoport: id. Richter József, id. Richter Józsefné Stella, Tabak Béláné Richter Elizabeth, Richter József, akrobatikus elefántszám [Fotó: Gervai Imre hagyaték, Magyar Cirkuszművészeti Múzeum]

A 3 Eötvös: id. Eötvös Gábor, Ifj. Eötvös Gábor és Eötvös Tibor, zenebohócsám [Fotó: Gervai Imre hagyaték, Magyar Cirkuszművészeti Múzeum]

A 2 Donnert: Donnert János és Donnert Jánosné Czirják Katalin, lovassám
Fotó: Gervai Imre hagyaték, Forrás: MTI, Tormai Andor

TÁNCKAR – A nyitány és a finálé a tánckar közreműködésével zajlott.

A tánckar tagjai: Tóth Betty, Eötvös Paula, Ható Magdolna, Simonics Ildikó, Bakos Katalin, Zimányi Nelli, Vollner Ildikó, Kacsóh Melinda, Tóth Júlia és Kovács Edit voltak.

ZENEKAR – A zenekart Radnóti Tamás, a Fővárosi Nagycirkusz karmestere vezette. A zenekar tagjai: Ullmann Ottó basszusgitáros, Nagy Dénes zongorista, Heigl Tamás dobos, Joó Balázs harsonás, Papp József szaxofonos, Kiss József szaxofonos, Zoltán Pál trombitás, Herbold László trombitás, Bócz János trombitás.

A FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ NAGYSZABÁSÚ GÁLAMŰSORRAL ÜNNEPELTE ÚJRANYITÁSÁNAK ÖTVENEDIK ÉVFORDULÓJÁT

A 131 éves múlttra visszatekintő Fővárosi Nagycirkusz új épületének ötvenedik évfordulóját különleges programokkal ünnepli. Január 14-én este a cirkusz Facebook-oldalán és Youtube-csatornáján, valamint a D1 televízió a közönség élőben követhette az 1971-es megnyitói tiszteletére készült nagyszabású gálaműsort. A nagy múlttra visszatekintő Fővárosi Nagycirkusz korábbi épületének lebontása után, 1971. január 14-én nyitotta meg újra kapuit a nagyközönség előtt. Az akkori

impozáns megnyitói évfordulójának tiszteletére a cirkusz ismét nagyszerű magyar artistákat bemutató, látványos gálaműsort rendezett. A klasszikus cirkuszi és varietéelemeket is felvonultató, nagy előőket megidéző gála a Hortobágyi Károly-díjjal kitüntetett, többszörös cirkuszfesztivál-díjas erőemelő duó, a Silver Power (Füzy Anita és Kranitz Krisztián) rendezésében és Valc Szabolcs mesterkoreográfus munkája nyomán valósult meg.

Cirkusz 50 jubileumi gálaműsor, finálé - 2021. január 14.

AZ ARTISTA SZAKSZERVEZET HÍREI

Nagyon sokat dolgozunk, amióta pandémiás helyzet van. Sok sikeres eredményünk van az ügyben, hogy támogatást tudtunk nyújtani az artistaművészeknek és a nyugdíjas művészeknek, amiért köszönet jár a kultúráért felelős államtitkárságnak és az Előadóművészi Jogvédő Irodának, akik tekintélyes összeggel támogatták a munkát nem találó művészeket és a nyugdíjasokat egyaránt.

Sajnos a pandémiás helyzet miatt a szakszervezetünk székháza is zárva van, ami egy kicsit nehezíti a munkánkat, de az elkövetkezőkben is mindent megteszünk azért, hogy a dolgozók érdekeit kellőképpen tudjuk segíteni és védeni. Örömteli hír, hogy aktív artistákkal nőtt a taglétszámunk.

Nagy várakozással nézünk az elkövetkező idők elé, mert a pandémiás helyzet miatt az artistaművészeknek elfogytak a tartalékaik és halvány fogalmuk sincs, hogy mihez kezdjenek. Rengetegen más területeken voltak kénytelenek elhelyezkedni. Várjuk, hogy közösen mit tudunk kitalálni annak érdekében, hogy a

cirkuszművészetet meg tudjuk támogatni és életben maradjon.

Az állatok cirkuszi tartásával és fellépésével kapcsolatban igyekszünk közös lépéseket tenni, hogy a döntéshozók az igazi megvilágításban lássák ezt a helyzetet és ne csak az igen elfogult állatvédők szemén keresztül" - tájékoztatott az elmúlt időszakról Eötvös Tibor, a Magyar Artistaművészek és Cirkuszi Dolgozók Szakszervezetének elnöke.

Eötvös Tibor, a Magyar Artistaművészek és Cirkuszi Dolgozók Szakszervezetének elnöke

BEMUTATTÁK A FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ KÖNYVSOROZATÁNAK 6. KÖTETÉT

Január 14-i gálaműsorunk alatt mutattuk be a *Cirkuszi Csodaemberek - Életút-interjúk cirkuszművészekkel* című könyvsorozatunk 6. kötetét, amely a cirkuszművészet zárt és csillogó világába nyújt átfogó betekintést.

Fekete Péter kultúráért felelős államtitkár és a magyar cirkuszművészet megújításáért felelős miniszteri biztos átadta a tiszteletpéldányokat a kötet főszereplőinek, Richter Flóriánnak, a Magyar Arany Érdemkeresztrel kitüntetett, Hortobágyi Károly-díjas és többszörös cirkuszfesztivál-díjas artistaművészeknek, a Richter Flórián Cirkusz igazgatójának, ifj. Richter József Hortobágyi Károly-díjas, többszörös cirkuszfesztivál-díjas artistaművészeknek, a Magyar Nemzeti Cirkusz igazgatójának, Kristóf Krisztián Hortobágyi Károly-díjas és Guinness-rekorder zonglőrnek, többszörös cirkuszfesztivál-díjas artistaművészeknek, a Recirquel Társulat nemzeti közeli menedzserének, valamint az ünnepi gálaműsor két rendezőjének, a Hortobágyi Károly-díjas és többszörös cirkuszfesztivál-díjas Füzy Anitának és Kranitz Krisztiánnak. A kötetben szereplő Porond Ifjú Csillaga-díjas és többszörös cirkuszfesztivál-díjas artistaművész, Axt Elizabeth külföldi tartózkodása miatt nem tudott részt venni az eseményen.

A Nemzeti Cirkuszművészeti Központ megbízásából készült fotókkal gazdagított kötet interjút Szekély Zsuzsanna készítette, a szerkesztők Fekete Péter és Pál Dániel Levente voltak, a tördelés és a borító Szlávik Ágnes munkája, a portréfotókat pedig a Balogh Rudolf-díjas Urbán Ádám készítette.

CIRKUSZI CSODAEMBEREK ÉLETÚTINTERJÚK CIRKUSZMŰVÉSZEKEL

Füzy Anita és Kranitz Krisztián átveszi a kötet tiszteletpéldányait

Kristóf Krisztián átveszi a kötet tiszteletpéldányait

ifj. Richter József átveszi a kötet tiszteletpéldányait

Richter Flórián átveszi a kötet tiszteletpéldányait

CSODAGYEREKKÉNT TARTOTTÁK SZÁMON A FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ ÚJ HEGEDŰMŰVÉSZÉT

Tizenkét évesen már a 100 Tagú Cigányzenekar szólistája volt, és III. helyezést ért el a Koncz János Országos Hegedűversenyen. Vajda Gergely lett a decemberben elhunyt Nyári Gábor hegedűművész utóda a Fővárosi Nagycirkusz zenekarában.

Vajda Gergely zenész családból származik, édesapja, Vajda Barnabás a 100 Tagú Cigányzenekar egyik alapítója, aki évtizedeken át a Magyar Állami Népi Együttes csellistája volt.

Gergely mindössze tizenkét évesen, 1995-ben megnyerte a Budapesti Hegedűversenyt, III. helyezést ért el a Koncz János Országos Hegedűversenyen, és megkapta az Év Bartókja Díjat a Magyar Rádiótól. Közben már játszott a 100 Tagú Cigányzenekarban reklámprimásként, vagyis szólistaként. Ezután felvételt nyert a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemre, a különleges tehetségek osztályába, ahol prof. Kovács Dénes utolsó tanítványa volt.

Mestere halála után, tizenkilenc évesen kezdte meg tanulmányait a Miskolci Egyetem Bartók Béla Zenei Intézetben, ahol kamaraművészi és hegedűtanári diplomát szerzett. 2010-ben ő lett a Tehetségpont arca: ezt a címet a harmincöt év alatti, kiemelkedő pályát befutó zenészeknek ítélik oda. Közben többek között a Danubia Szimfonikus Zenekarban, a Pannon Filharmonikusoknál és a Viking Ocean Cruise óceánjáró hajón lépett fel. Alapító tagja a Stúdió szimfonikus zenekarnak, valamint 2009 óta a Vajda Gipsy Koncertzenekar hangversenymestere. Jelenleg a Lajtha László Zeneiskolában tanít.

Évek óta rendszeresen kísérik a Fővárosi Nagycirkusz zenekarában, a *Főnix – Tűzcirkusz* című műsorban is hegedült. Kérdésünkre, hogy milyen kihívások elé állítja a cirkuszi munkája, elmondta, hogy egészen más élő képre zenélni, ugyanis zeneileg le kell követni a cirkuszi produkciókat és az artistaművészek

mozdulatait. Gergely múltját leginkább a klasszikus zene jellemezte, de az utóbbi években kikacsintgatott a könnyűzene felé, így élvezettel játszik ebben a műfajban is. „A kollégáim fantasztikus emberek és nagyszerű zenészek, akik segítenek, hogy belerázódjak ebbe az izgalmas világba. Nagy megtiszteltetés és csodás feladat ilyen kiváló művészekkel és zenészekkel dolgozni ebben a színes, ösztönző légkörben.”

Vajda Gergely lett a decemberben elhunyt Nyári Gábor hegedűművész utóda a Fővárosi Nagycirkusz zenekarában

A KÖRNYEZETTUDATOSSÁG JEGYÉBEN MŰKÖDIK A FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ JELMEZTÁRA

A Fővárosi Nagycirkusz is csatlakozott az Európai Hulladékcsökkentési Héthez: ez az önkéntes kampány felhívja a figyelmet a hulladékkezelés megelőzésére Európában. Egy előadó-művészeti intézményben a sajtófalak és a molinók egy adott produkcióhoz készülnek, ezért fontos, hogy az előadás porondról való lekerülése után ezeket ne dobják ki, hanem újrahasznosíthatóak.

Ezért Polyák Eszter jelmeztervező tervei alapján a Fővárosi Nagycirkusz régi műsorainak – *Szikramanók – Karácsonyi kaland a cirkuszban, Főnix – Tűzcirkusz, Repülőcirkusz* – sajtófaláiból hátitáskák, oldaltáskák, bortartó tasakok és pénztárcák készültek. Kifejezetten az Európai Hulladékcsökkentési Hétre készült két darab limitált táskák is, melyek a cirkuszi sátorra reflektálnak. A tervek szerint az előadásokat népszerűsítő molinókat is újrahasznosítják, belőlük szintén táskák lesznek. A Nemzeti Cirkuszművészeti Központban nem most kezdték az újrahasznosítási

programot, az intézmény munkatársai mindig is figyeltek a környezettudatosságra, az intézményben és a telephelyeken szelektíven gyűjtik a hulladékot.

„Már a XII. Budapesti Nemzetközi Cirkuszfesztiválra készült sajtófal anyagából is készültek szoknyák. A grafikusunk, Szilágyi Ágnes ötlete alapján indult a sajtófal újrahasznosítása. Nem akartuk kidobni, hanem szeretnénk volna valamilyen kreatív ötlet alapján újragondolni ezt a látványelemet. A jelmeztárunkból természetesen semmilyen kosztümöt vagy kelléket nem dobunk ki. Minden újonnan készült darab a jelmez- és kelléktárba kerül, hogy később átalakítva használtsuk egy másik műsorhoz. Anyagot sem dobunk ki, a kosztümök és a kellékek készítésekor keletkezett hulladékokat is félrerakjuk, későbbi felhasználásra” – tájékoztatott Polyák Eszter a Fővárosi Nagycirkusz jelmeztárának környezet-tudatos működéséről.

A jelmeztárban minden anyagot felhasználnak vagy újrahasznosítanak

IMPRESSZUM: A Fővárosi Nagycirkusz kiadványa, 2021. február – 6. évfolyam 1. szám
Brochure of the Capital Circus of Budapest – February 2021 – 6th year, 1st issue
1146 Budapest, Állatkerti krt. 12/A. · Telefon: +36 1 343 8300
www.facebook.com/nagycirkusz · www.instagram.com/fovarosinagycirkusz
Felelős kiadó: dr. Borsós Beáta · Szerkesztő: Szekéry Zsuzsanna
Munkatársak: Pál Dániel Levente, Jó Emese főmuzeológus,
Szondai Szandra muzeológus
Grafika, tördelés: Szilágyi Ágnes · Nyomda: Lapcom Zrt.
Fotó: Urbán Ádám

ÉRTÉKESÍTÉSI MUNKATÁRSAINK
KÉSZSÉGGEL ÁLLNAK
AZ ÖN RENDELKEZÉSÉRE!
KERESSE ÖKET!
Telefon: +36 1 343 9637
E-mail: foglalas@circus.hu

SZABÓ BETTINA

SZILÁGYI-TÜSKE RÉKA

VIZELI BRIGITTA

www.fnc.hu